

DIÁKOLIMPIA A SZIÁMI KIRÁLYSÁGBAN

A Thaiföldi megmérettetés

A 11. Nemzetközi Csillagászati és Asztrofizikai Diákolimpiát Thaiföld rendezte meg 2017. november 12–21 között. Magyarország 11 fős küldöttséggel vett részt a megmérettetésen.

Mint minden évben, most is többlépcsős válogatási folyamat előzte meg a Thaiföldre utazó diákok névsorának összeállítását. A 2016/17. tanév háromfordulós országos középiskolai versenye a korábbi gyakorlathoz képest újdonságot hozott: a jelentkezők egyéni, otthoni versengése helyett az iskolákban kezdődött a válogatás. Az első két feladatsort helyben nyomtatták ki, és írárták meg a tanulókkal. A harmadik forduló otthoni észlelési feladatból, valamint egy adatfeldolgozási probléma megoldásából tevődött össze. Ezeket már egyénileg kellett beküldeni. A három forduló során legjobb teljesítményt felmutató 18 diák kapott meghívást a döntőre, ami 2017. március 23-án Székesfehérváron, a Szabadművelődés Házában zajlott. Ennek során a nemzetközi diákolimpia szabályainak megfelelő versenyen mérték össze tudásukat a bejutott tehetségek. A legjobb 8 diák kerülhetett a nemzeti válogatott keretbe.

A kerettagok a tanév hátralévő részében több hétvégén a nemzetközi szinthez felzárkóztató intenzív képzést, égboltismereti kurzust, sőt még coach tréninget is kaptak. Végül egyhetes nyári „olimpiai edzőtábor” során a nemzetközi verseny körülményeinek

megfelelő stílusú edzésben is részük volt. A tábor záró verseny során dőlt el, hogy ki lehet az az 5 fő, aki végül Thaiföldre utazhat.

Irány Sziám!

Az utazó csapat nemzetközi környezetű szituációs tréningjére 2017. augusztus 30 és szeptember 1 között Horvátországban került sor. Szlovénia, Magyarország és Horvátország csapatának „miniolimpiája” immáron harmadik alkalommal került megrendezésre. Idén a legjobbunk Gémesi Antal volt, aki második helyezést ért el. Sajnos a késő őszi diákolimpia miatt több válogatottunk is egyetemi tanulmányaival kellett összeegyeztetnie a kiutazást — ez Gémesi esetében nem sikerült. Így első számú tartalékunk lépett a helyébe.

Idei versenyzőink névsora: Goto Tomoi (Budapest, Szent István Gimnázium — kiutazáskor már Manchesteri Egyetem), Gyűrűs Boldizsár (Budapest, ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium), Knoch Júlia (Pécs, Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnázium — kiutazáskor már ELTE), Puskás Dávid (Marosvásárhely,

Maha Chakri Sirindhorn hercegnő, a verseny fővédnöke

Bolyai Farkas Elméleti Líceum), Világos Blanka (Budapest, Szent István Gimnázium).

Csapatvezetők: Hegedüs Tibor (igazgató, SzTE Bajai Observatórium), Kovács József (tudományos főmunkatárs, ELTE Gothard Asztrofizikai Observatórium).

Megfigyelők: Dálya Gergely (doktorandusz, ELTE), Kalup Csilla (hallgató, ELTE), Dr. Kiss Áron Keve (ügyvezető, Magyar Csillagászati Nonprofit KFT), Udvardi Imre (tanár, Könyves Kálmán Gimnázium).

A thaiföldi olimpia

Érkezéskor a küldöttségeket a szervezők által kirendelt fogadóbizottság várta a phuketi repülőtér kijáratánál. A diákokat már rögtön érkezés után szétválasztották a delegációk felnőtt tagjaitól, és egy távolabbi szállodacentrumban helyezték el őket.

Itt kell megemlíteni, hogy Thaiföld államformája alkotmányos monarchia. A jelenlegi király a Chakri dinasztia kilencedik uralkodóját váltotta fel, annak tavalnyi halála után. IX. Ráma Thaiföld leghosszabb ideig regnáló királya volt. Ő alapította a modern thai csillagászati kutatóintézetet (NARIT, 2004) IV. Ráma (Mongkut) születésének 200-ik születésnapján. Mongkutot tekintik Thaiföld modernizálójának, a thai tudomány és kultúra atyjának. Értett a csillagászat is, pl. pontosan kiszámolta az 1868.08.18-i napfogyatkozás időpontját, és legjobb észlelhetőségének helyét is.

Az idei olimpia hivatalos megnyitó ünnepségét alapvetően áthatotta Maha Chakri Sirindhorn thai

hercegnő jelenléte, aki az olimpia fővédnöke volt. Az ünnepséget a diákok szállásául is szolgáló Duangjitt Hotel Resort dísztermében tartották. A hosszas várakozás alatt nem volt szabad még a hercegnő csillagászati érdeklődését bemutató alkalmi kiállítást sem megtekinteni, a félezres tömegnek készenlétben kellett várakozni. „Unaloműzéseként” többször elpróbáltatták a csapatok kivonulásának és hercegnő előtti tisztelésének menetét. Végre megérkezett a hercegnő, elhangzottak a beszédek, méltatások, majd a csapatok felvonulása. Ezután néma

csendben kellett végigvárni, amíg a magas rangú vendég megtekintette a kiállítást, és végül az udvartartással váltavozott. Bár az ünnepélyesség megvolt, minden csillogott-villogott, mégis mindenki csalódott, hiszen semmiféle kulturális műsor nem volt, ami mindig kiemelkedő színfoltja a nyitórendezvénynek.

Már a megnyitó napján megindult a munka a felnőttek számára: először az éjszakai és nappali megfigyelési feladatok, majd az adatfeldolgozási problémák megvitatása és véglegesítése. A nemzeti nyelvekre fordítással hajnalra sikerült végezni — így minden távolról érkezett delegáció tovább cipelte a zónaidő-eltolódás okozta fáradalmait. A másnapi program egész napos kirándulás volt: a hajón kapott frissítő és az utazás alatti pihenőidő sokat javított mindenki közérzetén. A csodaszép szigetvilág, a cseppkövekkel díszített sziklák közötti kajakozás maradandó élményt jelentett. A legérdekesebb egy szinte a statika csodájának tekinthető sziklaoszlop volt, amit egy James Bond-film tett világhírűvé. Eközben a diákok szálláshelyén a versengés is megkezdődött.

További kétnapos megfeszített munkával elkészültek az elméleti feladatsorok, és a csapatverseny feladatai is.

Miközben a diákok a legfontosabb fordulókát teljesítették, a küldöttségek felnőtt tagjai már a jövőbeli diákolimpiák megrendezéséről és a szabályrendszer kisebb módosításáról vitakoztak. Kiderült, hogy a 2018. évi olimpia megrendezése problémákba ütközik. Ezek után megnyugtatóan hatott a 2019. évi magyar diákolimbia prezentációjának bemutatása, és tájékoztató anyagaink szétesztása. Nagy sikert arattunk!

A munka nagy részének végeztével újabb egész napos kirándulást szerveztek vendéglátóink. Ellátogattunk Phuket szigetének legnyugatibb fokára, majd egy hangulatos tengerparti étteremben kaptunk helyi jellegű ebédet. Megnéztük Phuket legrégebbi épületeit, múzeumát. A nap végére pedig a koronát Thaiföld leglátványosabb monstre show-jának megtekintése tette fel. Betanított elefántok és más állatok felvonultatásával, fantasztikus pirotechnikával, élvezetes zenével kísért produkcióhoz még csak hasonlót sem láttunk eddig. Nagyrészt autentikus történelmi táncjáték volt, ezt váltotta fel egy-egy modern stílusú bűvészjelenet, kabarészerű betét, artista légtáncprodukció. Egy biztos, nagyon jól szórakoztunk a kb. kétezer ötszáz nézővel együtt.

Az ötödik nap vége felé felcímzett tasakokban kapta meg minden nemzeti küldöttség a saját versenyzői megoldásainak fénymásolatait. Nagyjából 1 nap állt rendelkezésre arra, hogy a csapatvezetők is lepontozzák saját diákjaik munkáit. Másnap estére buszokkal áthozták a diákokat a felnőttek szállására, a Marriott Hotel Resort Spa-ba, ahol közös estélyre került sor. A szokás szerinti teljes elzártságú versenyidőszak után ez az első lehetőség, hogy mindenki találkozzon a sajátjaival. A tengerparton felállított rendezvénysátor alatt megterített asztalok körül felszabadult beszélgetés zajlott, miközben thai tradicionális zenék és táncok nyújtottak kulturális élményt. A közös vacsora után hagyományszerűen a válalkozó kedvű nemzeti delegációk mutattak be kis műsort: énekeket, népies táncokat, mókázást.

Eredményeink, hazaút

Ezután már csak a legizgalmasabb része maradt hátra az egész diákolimpiának: a helyi zsűri által adott pontok és a nemzeti csapatvezetők pontszámai közötti negatív eltérések esetén mindenki megpróbálhat még néhány pontot szerezni a sajátjai számára. Ezen még sok múlhat.

Csoportkép a záróvacsora utáni percekben

A feszített menetrend szerinti viták változó sikerességűek, de a mi delegációnk is sikerrel tudott jogosnak megítélt pontokat gyűjteni. A nap végén az olimpiát záró utolsó nemzetközi bizottsági ülésen dőltek el az érmek és a dicséretetek ponthatárai. 2017-ben 10 arany, 22 ezüst, és 35 bronz érem, valamint 45 dicséret vált kioszthatóvá. A magyar csapat 4 dicsérettel a középmezőnyben végzett: a 22. helyen, holtversenyben Belorussziával, és megelőzve olyan csillagászati hagyományokkal rendelkező országot, mint Görögország. Aminek viszont még jobban örültünk: egyik diákunk, Gyűrűs Boldizsár a csapatversenyben csapatával első helyezést ért el, Puskás Dávid pedig a második helyezett csapat tagja volt!

Gyorsan elrepült a 10 nap, egyesek már a záróünnepségről indultak a repülőtérré. A mi csapatunk másnap, reggeli után szedelődzködött össze, és a kirendelt minibuszokkal még egyszer utoljára átvágott a kis sziget helyenként zsúfolt, máshol vadregényes tájain. A helyi terminálról felszálló gépünk bő óra múlva Bangkokban tett le bennünket.

A hazautazás előtti napon még alkalmunk nyílt néhány helyi érdekesség megtekintésére. Ilyen volt a híres vasúti piac (Maeklong), és az „úszó piac”, valamint a Tigris Barlangtemplom (Wat Tham Sua). Alkalmunk volt látni az idősebb korosztály ikonikus filmtémáját is: a Kwai folyó feletti vasúti hidat. Mindezek, Bangkoknak a Csaphraja folyón hajózva látott éjszakai fényeivel együtt kis társaságunk életre szóló élményeivé váltak.

Tapasztalataink és a jövő

Mint mindig, az idei diákolimpia kapcsán is számtalan új ötlet, és a kritikus pontokra adható újabb megoldás fogalmazódott meg bennünk. Ezek jó részét a 2019. évi magyar rendezés során fel is fogjuk használni. A felkészülésre vonatkozó újabb terveinket hamarosan, a 2018. évi magyar keret

tagjainál fogjuk először alkalmazni. A verseny folyamatban van, az utolsó előkészítő forduló után derül ki, kiket hívhatunk be a márciusi döntőre. Minderről a <http://www.bajaobs.hu/iaaa> honlapon lehet tájékozódni.

A 2017. évi diákolimpiai részvételt támogatta: az EMMI, az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő NTP-NTMV-17-B-0003 kódú pályázata, a „Légy több, tégy többet” Alapítvány, a Szkíta Kézműves Bolt, és felajánlásaikkal az alábbi magánszemélyek: Bánhidi Andor, Csabai László, Laczkó Éva, Morvai József, Uhrin András.

HEGEDÜS TIBOR